

HOOGSTE GERECHTSHOVEN IN EUROPA

EEN HISTORISCH PORTRET

A.A. Wijffels & C.H. van Rhee (red.)

© 2013 Maklu-Uitgevers nv

Het Hof van Justitie van de Europese Unie, Luxemburg.

A.A. Wijffels, C.H. van Rhee (red.)
Hoogste gerechtshoven in Europa. Een historisch portret
Antwerpen/Apeldoorn, Maklu-Uitgevers, 2013
288 pag. – 28 x 24 cm
ISBN 978-90-466-0563-9
D 2013/1997/11
NUR 828

2013 © Nederlandstalige uitgave: Maklu-Uitgevers nv
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde
uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen
in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze
ook, zonder de uitdrukkelijke, voorafgaande en schriftelijke toestemming van
de rechthebbenden.

Dit boek is mede tot stand gekomen dankzij de steun van het Tijdschrift voor
Privaatrecht vzw (België), de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij
de Raad van Europa en het Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Oorspronkelijke titel: European Supreme Courts: A Portrait through History
2013 © Third Millennium Publishing Limited, a subsidiary of Third
Millennium Information Limited, London, www.tmltd.com

Maklu-Uitgevers nv
Somersstraat 13-15, B-2018 Antwerpen, info@maklu.be
Koninginnelaan 96, NL-7315 EB Apeldoorn, info@maklu.nl
www.maklu.eu

Redactie
Vertaling
Taalrevisie
Projectmanagement
Illustratierecherche
Consultant
Ontwerp
Productie
Reprografie
Druk

A.A. Wijffels & C.H. van Rhee
Maklu-Uitgevers nv
Netty van Buren-Dee
Joel Burden & Christopher Fagg
Neil Burkey & Joel Burden
Maarten Koning
Matthew Wilson
Bonnie Murray
Studio Fasoli, Verona, Italië
Gorenjski Tisk, Slovenië

Inhoudsopgave

Auteurs	3	5	Het Heilige Roomse Rijk: de rechterlijke organisatie in het Keizerrijk en de <i>Reichshofrat</i> <i>Eva Ortlieb</i>	86
Voorwoord – <i>Marcel Storme & Walter Van Gerven</i>	6	6	Het Heilige Roomse Rijk: het <i>Reichskammergericht</i> <i>Anette Baumann</i>	96
Tijdlijn	8	7	Het Heilige Roomse Rijk: het Tribunaal van Wismar <i>Nils Jörn</i>	104
DEEL 1				
Inleiding: Hoogste justitiehoven in de Europese rechtsgeschiedenis: concurrentie en diversiteit <i>Alain Wijffels</i> • De zaak Arnold de molenaar / <i>A. Wijffels</i> / 35	14	8	De Scandinavische hooggerechtshoven <i>Kjell Å. Modéer</i>	114
1 Italië vanaf de middeleeuwen tot het einde van de 18de eeuw <i>Mario Ascheri</i> • De motivering van het vonnis / <i>M. Ascheri</i> / 42 • Het eigen rechts- en justitiesysteem van Venetië / <i>M. Ascheri</i> / 48 • De gerechtshoven van het Huis van Savoye / <i>M. Ascheri</i> / 51	38	9	Duitsland en Oostenrijk in de 19de en 20ste eeuw <i>Werner Ogris</i> • Bestuursrechtspraak / <i>W. Ogris</i> / 121 • De Grondwet van de Sint-Pauluskerk (1849) / <i>W. Ogris</i> / 123	120
2 Italië vanaf 1796 <i>Paolo Alvazzi del Frate</i>	52	10	Zwitserland <i>Michele Luminati</i>	138
3 Frankrijk in de late middeleeuwen en nieuwe tijd <i>Alain Wijffels</i> • Het Parlement van Vlaanderen / <i>A. Wijffels</i> / 72	62	11	Spanje en Portugal in de middeleeuwen en nieuwe tijd <i>Ignacio Czeguhn & Antonio Sánchez Aranda</i>	142
4 Frankrijk vanaf de Revolutie <i>Alain Wijffels</i> • De rechters in de Franse grondwetten / <i>A. Wijffels</i> / 79	74	12	Spanje en Portugal van de 19de eeuw tot heden <i>Alvaro Pérez-Ragone & Matthew C. Mirow</i>	150
		13	Polen-Litouwen <i>Waclaw Uruszczak</i>	160
		14	Rusland <i>Vladimir Yarkov</i>	166

15	Het Engelse common law en <i>Chancery</i> in de late middeleeuwen en nieuwe tijd <i>Anthony Musson</i>	172
16	De herstructurering van de hogere rechtbanken in Engeland in de 19de eeuw <i>Chantal Stebbings</i>	182
17	Schotland: het <i>Court of Session</i> vanaf zijn oprichting tot 1800 <i>Mark Godfrey</i>	190
18	Schotland: het <i>Court of Session</i> in de 19de en 20ste eeuw <i>John Blackie</i>	198
19	De Lage Landen tot 1800 <i>C.H. (Remco) van Rhee</i> • De werkkamer van een advocaat / <i>A. Wijffels</i> / 209	204
20	België, Nederland en Luxemburg vanaf 1800 <i>Georges Martyn</i>	218
21	Zuidoost-Europa van 1562 tot 1820 <i>Marko Petrak</i>	228
22	Het Ottomaanse Rijk en Turkije <i>Ruth A. Miller</i>	234

DEEL 2

Inleiding: Hoge Rechtspraak in de 20ste en 21ste eeuw <i>C.H. (Remco) van Rhee</i> • Juridische studies aan het Europacollege in Brugge / <i>E. Muir</i> / 248	240
23 Internationale hoven en vreedzame geschilbeslechting in de 20ste eeuw <i>Raymond Kubben</i> • De IJzeren Rijn-arbitrage / <i>R. Kubben</i> / 252 • Rotsvast / <i>R. Kubben</i> / 255 • Grenzen op zee / <i>R. Kubben</i> / 255 • Het uiteenvallen van Joegoslavië / <i>R. Kubben</i> / 255	250
24 Het Hof van Justitie van de Europese Unie <i>Hildegard Schneider</i> • De verhouding tussen het Hof van Justitie van de Europese Unie en nationale rechtscolleges / <i>H. Schneider</i> / 273	262
25 Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens <i>Alan Uzelac</i> • Enkele zaken ter illustratie / <i>A. Uzelac</i> / 278 • Toegang tot de rechter vanuit de gevangenis / <i>F.J. Fernhout</i> / 280	274
Bibliografie	285
Illustratieverantwoording	288

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

ALAN UZELAC

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg is, zeker in de ogen van de meeste burgers, Europa's bekendste gerechtelijke instelling. Het hof werd opgericht tijdens een van de pogingen om de Europese staten na de Tweede Wereldoorlog nader tot elkaar te brengen. In eerste instantie was het ingericht als een secundair, in deeltijd zetelend toezichtorgaan voor de naleving van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Toch is het, in de halve eeuw van zijn bestaan, stilaan op de voorgrond getreden. Het heeft aan belang gewonnen en de steeds grotere toevloed van zaken hadden zelfs de oprichters van het hof niet kunnen voorzien. Momenteel behoort het Europees Hof tot de top der internationale gerechtelijke instellingen. Er is echter wel een keerzijde aan de medaille: het hof werd slachtoffer van zijn eigen succes. Men onderwerpt steeds meer zaken aan het oordeel van het hof, en gedurende de laatste twee decennia wordt dan ook gezocht naar oplossingen voor de hiermee gepaard gaande zwaardere werklast. Op dit moment is dit proces nog niet afgerond, en blijft de uitslag onzeker.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is opgericht als werkingsorgaan van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, met als doel de 'naleving van de verplichtingen' te garanderen die de lidstaten van de Raad van Europa zijn aangegaan, meer bepaald de bescherming van de mensenrechten en fundamentele vrijheden. De preambule van het verdrag vermeldt herhaaldelijk dat de Raad van Europa een grotere eenheid tussen de Europese staten nastreeft. De handhaving en verdere ontwikkeling van mensenrechten en fundamentele vrijheden worden gezien als methodes om bovenvermeld doel te bereiken, onder andere omdat 'deze fundamentele vrijheden ... de grondslag vormen voor gerechtigheid en vrede in de wereld en hun handhaving vooral steunt, enerzijds op een waarlijk democratische regeringsvorm, en anderzijds op het gemeenschappelijk begrip en de gemeenschappelijke eerbiediging van

de rechten van de mens waarvan die vrijheden afhankelijk zijn.' Zo vertolken het verdrag en het hof (als toezichtorgaan bij het verdrag) de onderliggende idee van een gemeenschappelijk erfgoed bestaande uit politieke tradities en idealen, zoals het ideaal van de rechtsstaat en de vrijheid. Dit gemeenschappelijk erfgoed vormt de basis waarop de Europese staten gegroeid zijn, of althans zouden moeten zijn gegroeid.

De Internationale Raad van de Europese Beweging hield zijn openingszitting van 25 tot 28 februari 1949 in Brussel. Europese activisten stuurden aan op een Europees Charter voor de Rechten van de Mens, met een gerechtshof dat beschuldigingen van inbreuken op het Charter zou onderzoeken. Deze afbeelding toont Winston Churchill, voormalig Brits Eerste Minister (rechts gezeten), wachtend om een toespraak te geven. Ook aanwezig is Paul-Henri Spaak, Eerste Minister van België (links gezeten).

Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens lag vanaf 4 november 1950 in het Palazzo Barberini in Rome voor ter ondertekening.

Desondanks leiden zowel de idee van een Europese eenheid als die van een gemeenschappelijk erfgoed tot controverse. Professor Simpson (auteur van een aanzienlijk werk over de geschiedenis van het verdrag) benadrukt dat '[h]et Europees Verdrag en zijn Eerste Protocol het resultaat zijn van conflicten, compromissen en toevalligheden'. De tegenwoordige rol van het hof zou ondenkbaar zijn zonder de uitruil die plaatsvond toen het verdrag oorspronkelijk werd opgesteld. Eén groep (onder leiding van het Verenigd Koninkrijk) vroeg om een preciezer gedefinieerde catalogus van mensenrechten, en verkreeg die in ruil voor een toegift betreffende twee concepten van de andere landengroep: het individueel klachtrecht en het permanent zetelen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

De Raad van Europa, de overkoepelende organisatie waarbinnen het hof zijn werking heeft, verwijst regelmatig naar de 800 miljoen mensen in de 47 lidstaten van de Raad van Europa. Vandaag hebben alle staten op het Europees continent (met uitzondering van Wit-Rusland en Vaticaanstad) het verdrag geratificeerd. Na het Verdrag van Lissabon wordt ook verwacht dat de Europese Unie als internationale organisatie tot het verdrag zal toetreden, zoals artikel 59(2) van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, na de recentste amendementen, voorziet. De territoriale jurisdictie van het hof reikt tot over de grenzen

van Europa, aangezien sommige lidstaten – zoals Rusland en Turkije – zich uitspreiden over twee continenten. Andere landen – zoals het Verenigd Koninkrijk en Nederland – hebben de territoriale toepassing van het verdrag uitgebreid tot de overzeese gebiedsdelen onder hun rechtsmacht. In zeldzame gevallen heeft het hof het verdrag toegepast op territoria die buiten de effectieve rechtsmacht van de lidstaten vielen, maar waar de lidstaten wel acties hadden ondernomen of waar de acties van de lidstaten hun uitwerking kregen. Het hof heeft bijvoorbeeld de klachten over mensenrechtenschendingen in Noord-Cyprus en in Transnistrië behandeld (destijds bevonden beide gebieden zich onder de controle van separatistische machten die hulp kregen van andere staten – respectievelijk Turkije en Rusland).

In de ogen van menig verzoeker is het Europees Hof een soort van Europees Hooggerechtshof. Steeds meer mensen die hun zaak verliezen voor de nationale rechter hopen op een nieuwe kans in Straatsburg, om toch nog hun gelijk te halen. Nochtans heeft het hof een 'no fourth-instance doctrine' ontwikkeld, waarin het hof duidelijk maakt dat het noch zijn functie is om het bewijs waarop de nationale rechter zich baseerde opnieuw te gaan onderzoeken, noch om als hof van cassatie te gaan ageren om dan specifieke rechtsgronden te toetsen en bij foute toepassing van het recht de beslissing te vernietigen

alvorens haar terug te zenden naar een ‘lager’ gerechtshof. Terwijl de nadruk van het verdrag ligt op het handhaven van mensenrechten, kan het enorme volume van jaarlijks behandelde zaken *in se* leiden tot een foute opvatting bij het publiek, dat het hof als ‘standaard’-hof van laatste aanleg gaat beschouwen. Toch valt het niet te betwisten dat het verdrag ‘zich ontwikkelde tot een Europese versie van de Bill of Rights, met het Europees Hof voor de Rechten van de Mens als *alter ego* van een grondwettelijk hof in een federale staat’ (Harris/O’Boyle/Warbrick).

Het is niet altijd zo geweest. Toen het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens in 1950 werd ondertekend, was het de bedoeling dat een herhaling van de mensenrechtenschendingen uit de Tweede Wereldoorlog zou worden voorkomen. Met deze bedoeling hebben de oprichtingsstaten van de Raad van Europa

(Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Nederland, België, Luxemburg, Denemarken, Zweden, Noorwegen, en Italië) in 1949 het Verdrag van Londen ondertekend, en een jaar later, in Rome, het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. Het verdrag trad in 1953 in werking, maar de instellingen die voor de handhaving van het verdrag moesten zorgen, kwamen pas een jaar later tot stand. De Europese Commissie voor de Rechten van de Mens ontstond in 1954, het Europees Hof voor de Rechten van de Mens pas in 1959. De eerste uitspraak kwam in 1961 (*Lawless v. Ierland*), de tweede zaak in 1962, en de daaropvolgende zaak vijf jaar later.

Volgens het oorspronkelijke ontwerp was de hoofdfunctie van deze organen om klachten van de ene lidstaat tegen de andere te behandelen. Het recht voor individuen om een claim als slachtoffer

Zitting van het hof in 1977 in de zaak Ierland v. Verenigd Koninkrijk.

van mensenrechtenschendingen in te dienen, was tot de jaren 1990 optioneel, en hing af van het al dan niet aanvaarden van dit recht door de lidstaten. In de praktijk werd het individueel klachtrecht al snel de regel, aangezien statenklachten maar zelden voorkwamen. Tot nu toe is een vijftiental van dergelijke klachten ingeleid bij het hof (of slechts acht, als men de verschillende verzoeken tussen dezelfde staten niet meetelt), waaronder de zaak die werd aangebracht door Ierland tegen het Verenigd Koninkrijk (met betrekking tot de behandeling van vermeende terroristen in Noord-Ierland); de zaak van Oostenrijk tegen Italië (een strafzaak in verband met gebeurtenissen in Zuid-Tirol), de zaak waarin vier staten procedures instelden tegen Griekenland in 1967 (grootschalige mensenrechtenschendingen tijdens de dictatuur in Griekenland), en verschillende zaken opgestart door Cyprus tegen Turkije (allemaal rond de gevolgen van de Turkse militaire operaties in Noord-Cyprus in juli en augustus 1974). Het aantal zaken dat werd voorgebracht door individuen – privépersonen, non-gouvernementele organisaties of groepen van personen – nam in dezelfde periode in heel snel tempo toe. In het begin van de jaren 1980 waren er jaarlijks ongeveer 400 verzoeken. In de jaren 1990 steeg dit aantal tot enkele duizenden per jaar. Tegen 1995 kreeg het hof een aantal verzoeken op jaarbasis dat het totale aantal zaken dat voorkwam in de eerste twintig jaar van zijn bestaan oversteeg.

De exponentiële groei van zaken is hoofdzakelijk te wijten aan drie factoren: een grotere kennis en popularisering van het hof bij de burgers van de lidstaten, de toetreding tot het verdrag van landen uit Centraal en Oost-Europa, zoals Polen en Rusland, en de inefficiëntie van justitie in bepaalde staten, waardoor een stortvloed van zaken over het recht op een uitspraak binnen een redelijke termijn ontstond.

Een andere verklaring voor de stijgende populariteit van het hof is de toenemende beschikbaarheid van zijn rechtspraak. Het recht van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, en de uitspraken van het hof die dat recht toepassen, leiden tot de ontwikkeling van belangrijke rechtsfiguren en gebruiken in de lidstaten, en zorgen voor veranderingen in gevoelige sociale en politieke thema's, zoals de doodstraf, rechten van seksuele minderheden, het functioneren van nationale rechtbanken, vrijheid van meningsuiting, etc. In de tweede helft van de jaren 1990 wordt het individuele klachtrecht erkend als een standaardonderdeel van het verdrag, waar de lidstaten niet onderuit kunnen. Het hof zelf krijgt een proactieve rol, niet alleen via zijn rechtspraak, maar ook door zijn aanpak, die frequent wordt hervormd. In 1994 wordt de internationale zichtbaarheid vergroot wanneer een nieuw,

representatief gebouw voor het hof in Straatsburg wordt opgericht, naar de plannen van de Britse architect Richard Rogers.

In de jaren 1990 stijgt het aantal ratificaties van het verdrag heel snel, na de val van het IJzeren Gordijn in 1989. De toetreding van landen uit het voormalige communistische Oostblok wordt sterk aangemoedigd door de westerse landen, des te meer gezien de symbolische waarde ervan. Het verdrag, met zijn vele referenties naar de 'waarden en principes noodzakelijk in een democratische samenleving', wordt beschouwd als een bolwerk tegen de verdere uitbreiding van het communisme. Toetreding tot de Raad van Europa (en de bijhorende erkenning van de rechtsmacht van het hof) lijkt de oplossing om democratie te verspreiden in Oost-Europa.

Het respecteren van standaarden inzake mensenrechtenbescherming en het navolgen van het principe van de rechtsstaat zijn een verplichte stap op de weg naar een verdere Europese integratie. Daardoor is ook de onderwerping aan het handhavingssysteem van gemeenschappelijke mensenrechtenstandaarden een noodzaak om zodoende tot een sterkere economische integratie te komen via het lidmaatschap van de Europese Unie. Terwijl de Raad van Europa tegen het einde van de jaren 1980 slechts 23 leden telt, verdubbelt dit aantal zich tegen het jaar 2000. De zaken uit Oost-Europa vormen het grootste deel van het werk van het hof: van de 10 staten met de meeste zaken in behandeling bij het hof in 2010, maken amper twee (Turkije met 12 procent en Italië met 6,5 procent) deel uit van de oude leden van de Raad van Europa, terwijl de rest bestaat uit nieuwe leden (als eerste: Rusland met 28,1 procent, Roemenië met 8,5 procent en Oekraïne met 8,1 procent).

Met de toetreding van veel nieuwe staten wordt ook de werkwijze van het hof te Straatsburg problematisch. Menige nieuwe lidstaat heeft een lange en moeilijke transitie te ondergaan. Specifieke, steeds terugkerende problemen bij bepaalde landen of landengroepen hopen zich op. Het meest voorkomende vraagstuk heeft betrekking op het onvermogen van de nationale rechterlijke instanties van de nieuwe (en minder nieuwe, zoals Italië) lidstaten om zaken op een efficiënte manier, binnen een redelijke termijn, te behandelen. Daardoor heeft de meest voorkomende klacht betrekking op de duurtijd van de procedures, letterlijk leidend tot duizenden vaststellingen van mensenrechtenschendingen (in de periode 1959–2009 waren er bijvoorbeeld tegen Italië 1.095 rechtszaken louter op deze rechtsgrond gebaseerd). De niet-aflatende groei van het aantal zaken is een van de hoofdredenen tot hervorming van de selectieprocedure van de verzoekschriften te Straatsburg, in werking gesteld bij het elfde Protocol, in 1998.

Enkele zaken ter illustratie

SCORDINO TEGEN ITALIË (NO. 1), 29 MAART 2006

In 1980 werden verschillende percelen in Reggio di Calabria onteigend. Het lokale bestuur bood de eigenaar, M. Scordino, een voorschot op de onteigeningsvergoeding aan op grond van een nog niet in werking getreden wet die uiteindelijk de vergoedingsvoorwaarden voor bouwgrond zou vastleggen. Dit bod werd geweigerd door Scordino, die voor het hof de vaststelling van de marktwaarde van de onteigende grond vorderde. De procedure duurde tot 1998. Tijdens de loop van het geding veranderde de wetgeving, met een negatieve impact op de toegekende vergoeding. In de tussentijd overleed Scordino en werd de zaak voortgezet door zijn erfgenamen. In 2002 leidden zij een procedure in bij het Hof van Beroep van Calabrië op grond van de onredelijke duur van de procedure. Het Italiaanse hof kende 2.450 euro schadevergoeding toe, maar verplichtte de erfgenamen tot betaling van de proceskosten, een som van 1.500 euro.

De onderhavige zaak betrof zowel de effectiviteit van de Italiaanse 'Pinto-wetgeving', de rechtsgrond waarop men een klacht over een onredelijke termijn kan indienen bij een Italiaans hof, als het recht op een onteigeningsvergoeding. De Grote Kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg oordeelde dat de voorgestelde vergoeding niet gepast was en het recht op eigendom (art.1, Protocol 1) van de verzoeker schond. Het met terugwerkende kracht toepassen van de wet op een hangende zaak werd door het hof bestempeld als een onrechtvaardige tussenkomst van de wetgever in de gerechtelijke procedure. Het hof stelde een schending vast van het recht op een eerlijk proces. Het door de lokale hoven toegekende bedrag in de 'Pinto-procedures', ter compensatie van de onredelijke termijn, werd ruim

onvoldoende bevonden. Het betrof amper één tiende van wat het hof te Straatsburg zou toekennen.

Italië werd veroordeeld tot het betalen van de materiële en morele schade. Bovendien werd Italië verzocht om alle noodzakelijke maatregelen te nemen om de nationale beslissingen te conformeren aan de jurisprudentie van het hof te Straatsburg, maar ook om ervoor te zorgen dat de tenuitvoerlegging van het vonnis binnen 6 maanden na de neerlegging ter griffie zou geschieden.

RAMSAHAI EN ANDEREN TEGEN NEDERLAND, 15 MEI 2007

Deze zaak betrof een familielid van de verzoeker, die door de politie werd neergeschoten. Dit gebeurde in een poging de man te overmeesteren, nadat hij de eigenaar van een scooter had bedreigd met een pistool om vervolgens op diens voertuig weg te vluchten. Na dit incident werd een onderzoek gestart. Het belangrijkste deel van het onderzoek (plaatsbeschrijving, opsporen van getuigen en het eigenlijke getuigenverhoor van onder andere politieagenten) werd uitgevoerd door het politiekorps waartoe ook de verantwoordelijken voor het schietincident behoorden. De manier waarop het onderzoek werd uitgevoerd, was ook niet geheel zonder bedenkingen: bepaalde stappen van het gerechtelijk onderzoek die men redelijkerwijze zou verwachten, waren niet genomen. Er was geen poging ondernomen om de exacte baan van de kogel te bepalen, de handen van de politieagenten waren niet onderzocht op resten van kruitsporen, er was geen rapport over het onderzoek naar de wapens, de munitie of de afgevuurde kogel in het dossier terug te vinden, het autopsierapport bevatte geen tekeningen of foto's van de ingaande

Volgens het oorspronkelijke systeem van mensenrechtenbescherming werd de selectie van de verzoeken verdeeld tussen twee organen: de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens, en het hof zelf. De commissie was een orgaan dat bestond uit een aantal leden gelijk aan het aantal verdragsstaten, waarbij geen twee leden dezelfde nationaliteit konden hebben. De individuele leden werden verkozen door het Comité van Ministers uit een lijst van drie personen, ingediend door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa. Ook al bestond de commissie uit verkozen onafhankelijke personen met een erkend niveau op het vlak van nationaal en internationaal recht, zij was geen permanent zetelend orgaan.

Tijdens de laatste jaren van haar bestaan zetelde zij acht keer per jaar. De commissie moest een voorafgaand onderzoek instellen naar alle verzoekschriften en verzoekschriften afwijzen die niet onder het toepassingsgebied van het verdrag vielen. Niet-ontvankelijke zaken waren onder andere anonieme zaken, zaken die niet binnen de bevoegdheid van het hof vielen, verjaarde zaken, of zaken waarin de verzoeker de rechtsmiddelen die beschikbaar waren in het nationale recht niet had uitgeput. Manifest ongegronde zaken of zaken die een misbruik van het klachtrecht opleverden, waren ook niet-ontvankelijk. Met betrekking tot de ontvankelijke zaken stelde de commissie een rapport op, waarin de feiten van de zaak werden vermeld,

of uitgaande schotwonden van de fatale kogel, en er had ook geen reconstructie van het incident plaatsgevonden. Daarenboven werden politieagenten die bij het incident waren betrokken, pas enkele dagen na het fatale schietincident ondervraagd, waardoor ze de tijd kregen om over het voorval te overleggen.

Hoewel het onbetwist was dat het schieten onder de gegeven omstandigheden noodzakelijk was, oordeelde het hof dat het recht op leven in artikel 2 van het verdrag geschonden was aangezien het onderzoek op een ontoereikende en onvoldoende onafhankelijke manier was uitgevoerd.

ILAȘCU EN ANDEREN TEGEN MOLDAVIË EN RUSLAND, 8 JULI 2004

De verzoekers werden beschuldigd van deelname aan anticomunistische activiteiten en het illegaal bestrijden van de legitieme regering van de staat Transnistrië, onder leiding van het Volksfront van Moldavië en Roemenië. Ilie Ilașcu werd ter dood veroordeeld en zijn bezittingen werden in beslag genomen, terwijl de andere verzoekers tot gevangenisstraffen van 12 tot 15 jaar werden veroordeeld, samen met de confiscatie van hun bezittingen. Het hof oordeelde dat de verzoekers onder de jurisdictie van zowel Rusland als Moldavië vielen, en stelde verscheidene mensenrechtenschendingen vast, onder andere de schending van artikel 3 (verbod van foltering).

MIKULIĆ TEGEN KROATIË, 4 SEPTEMBER 2002

De verzoekster was een buitenhuwelijks kind geboren in 1996, dat, vertegenwoordigd door haar moeder, het vaderschap van

inclusief een niet-bindend advies over de gegrondheid van de zaak. Als de partijen geen buitengerechtelijk akkoord konden bereiken, bestond de mogelijkheid om de zaak door te zenden naar het hof (of het Comité van Ministers) voor een finale, bindende uitspraak. Hierbij zij opgemerkt dat het hof tot de inwerkingtreding van het Elfde Protocol, net als de commissie, een niet-permanent orgaan met maandelijks zittingen was.

Op 1 november 1998 werd de commissie afgeschaft en sindsdien vervangt één permanent zetelend Europees Hof voor de Rechten van de Mens de twee organen. Verzoekers kunnen zich nu rechtstreeks tot het hof richten. Het hof beslist zowel over de

haar vermeende vader gerechtelijk wilde laten vaststellen voor het Gerechtshof te Zagreb. Gedurende vijf jaar waren de nationale hoven niet in de mogelijkheid om een oordeel te vellen over het verzoek, grotendeels doordat de vermeende vader herhaaldelijk de afspraken voor een DNA-test negeerde en verstek liet gaan op de zitting.

In de beoordeling van deze zaak heeft het hof herhaald dat in zaken betreffende burgerlijke staat en bekwaamheid een bijzondere zorgvuldigheid is vereist. Voor het eerst werd vastgesteld dat het recht om onzekerheid weg te nemen over de identiteit van de biologische vader van een kind deel uitmaakt van het recht op 'privé- en familieleven', vervat in artikel 8 van het verdrag. Privéleven omvat immers fysieke en morele integriteit, en kan soms ook betrekking hebben op aspecten van fysieke en sociale identiteit. Respect voor het 'privéleven' moet ook tot op een bepaald niveau het recht inhouden om relaties met andere mensen aan te gaan, aldus het hof.

Op deze basis heeft het hof vastgesteld dat de inefficiëntie van de nationale rechtbanken de verzoekster in een verlengde staat van onzekerheid heeft gelaten over haar persoonlijke identiteit. De afwezigheid van elke procedurele maatregel om de vermeende vader aan te sporen tot medewerking, kan enkel in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel zijn als er in een alternatief wordt voorzien om een onafhankelijke autoriteit te laten beslissen over het vaderschap. Dientengevolge werden drie schendingen vastgesteld: het recht op een uitspraak binnen een redelijke termijn conform artikel 6, het recht op privéleven conform artikel 8 en het recht op een effectief rechtsmiddel met betrekking tot de procesduur inzake de vaststelling van het vaderschap conform artikel 13.

Alan Uzelac

ontvankelijkheid als over de gegrondheid van een verzoek. Het is ook bevoegd om akkoorden tussen partijen, gesloten terwijl een zaak door het hof wordt behandeld, vast te leggen. Rechters van het 'nieuwe' hof worden verkozen uit alle lidstaten, voor een termijn van zes jaar, met de mogelijkheid om herkozen te worden. Rechters gaan op pensioen als ze de leeftijd van zeventig jaar bereiken. In 2012 is besloten om deze leeftijd voor nieuwe rechters te verlagen naar 65 jaar. Om verkozen te worden, moet men een meerderheid hebben in de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa. De lidstaten stellen een lijst met drie kandidaten op, die elk het hoogst mogelijk zedelijk aanzien genieten en erkende

Toegang tot de rechter vanuit de gevangenis

In de jaren zestig van de 20ste eeuw was Parkhurst Prison op het eiland Wight een zwaarbeveiligde gevangenis. De beruchtste en meest gevreesde Britse criminelen werden daar ondergebracht, onder wie 'Mad' Frankie Frazer, de Kray-tweeling en de Yorkshire Ripper. Het gevangenisregime in de extra beveiligde afdeling was in overeenstemming met de reputatie van de bewoners. De regels waren strak en bezoekers werden praktisch niet toegelaten. Nadat daartegen tevergeefs was geprotesteerd, brak er op 24 oktober 1969 om 7 uur 's avonds een ongekend gewelddadige opstand uit. Meer dan honderd gedetineerden barricadeerden de gemeenschapsruimte en hielden daar zeven bewaarders gegijzeld. De opstand werd met bruto geweld neergeslagen (volgens Frankie Frazer benutte het gevangenisbestuur de gelegenheid om de gevangenen flink in elkaar te laten slaan), met als gevolg diverse zwaargewonden onder het gevangenispersoneel en de gedetineerden.

Verschillende gevangenen werden beschuldigd van het mishandelen van gevangenispersoneel. Een van hen was beroepsinbreker Syd Golder, die een straf van vijftien jaar uitzat voor een gewapende overval (het enige misdrijf waarvoor hij ten onrechte was veroordeeld, zou hij later zeggen). Een van de bewaarders had hem in zijn verklaring genoemd als een van zijn belagers, samen met 'Mad' Frankie en anderen. Na een paar weken was echter al duidelijk geworden dat Golder in de tv-ruimte verbleef tijdens de rellen en er dus niet bij betrokken was. Niettemin vermeldde zijn detentiedossier wel genoemde beschuldiging, zij het met daarbij de opmerking 'aangifte verder niet behandeld'.

Toen Golder in 1970 niet werd voorgedragen voor vervroegde invrijheidstelling, bracht hij dit in verband met de vermelding in zijn detentiedossier dat hij een gevangenisbewaarder zou hebben aangevallen. Golder meende dat een civiele procedure wegens smaad tegen de bewaarder uitkomst zou kunnen bieden. Een van de aan de gevangenen opgelegde beperkingen (regel 38(8) van de Gevangenisregels 1964) hield echter in dat het 'een gedetineerde niet is toegestaan om met derden te communiceren over juridische aangelegenheden anders dan met toestemming van de minister van Binnenlandse Zaken'. Golder vroeg daarom toestemming om contact op te nemen met zijn advocaat met het genoemde doel, maar daarop werd beleefd geantwoord dat de minister van Binnenlandse Zaken zijn verzoek welwillend in overweging had genomen maar geen aanleiding had gevonden om het in te willigen.

Syd Golder

In 1953 was het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) in werking getreden. In dit verdrag werd het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) opgericht. Het hof kreeg Straatsburg als zetel. Aan het hof was opgedragen om te oordelen over eventuele schendingen van het EVRM door lidstaten wanneer daarover door andere lidstaten een klacht was ingediend. Op zichzelf was dit al uniek, want in het internationale recht zijn staten normaal gesproken soeverein en erkennen zij geen boven hen staande macht die het recht heeft om te oordelen over hun handelen of de beslissingen van hun nationale rechterlijke instanties. Niettemin was juist deze bevoegdheid toegekend aan het hof in Straatsburg.

Nog revolutionairder was het recht van individuele burgers om bij schending van het EVRM door een lidstaat een klacht in te dienen bij de aan het EHRM gelieerde Commissie, mits 'de Hoge Verdragsluitende Partij tegen wie de klacht is ingediend, heeft verklaard, dat zij de bevoegdheden van de Commissie om dergelijke verzoekschriften te ontvangen, erkent'. Aanvankelijk waren de meeste lidstaten huiverig om deze bevoegdheid van de Commissie te erkennen, maar het Verenigd Koninkrijk had deze stap uiteindelijk in 1965 gezet.

Syd Golder was een crimineel, maar eentje met een behoorlijke algemene ontwikkeling, zodat hij zich goed bewust was van zijn rechten. 'Hij was vastbesloten om zijn recht te halen', schreef zijn peetdochter Katherine Kastin na zijn dood. De geschiedenis heeft nog niet onthuld hoe hij het deed, maar hoewel hem contact met zijn advocaat was ontzegd, slaagde Golder erin om bij de Commissie een klacht in te dienen tegen het Verenigd Koninkrijk vanwege ongerechtvaardigde inmenging met zijn correspondentie en het onthouden van toestemming om met een advocaat te overleggen. Voor hem persoonlijk bleek dit een goede zet te zijn, want de Commissie oordeelde dat de klacht in zijn beide onderdelen ontvankelijk was, en nog tijdens de procedure besloot de Britse regering om het detentiedossier van Golder op te schonen. In 1972 werd hij voorwaardelijk vrijgelaten.

Desondanks wilde de Britse regering niet instemmen met de bevindingen van de Commissie, met name niet met het oordeel dat artikel 6(1) EVRM zou zijn geschonden. Dit artikellid geeft recht op een eerlijk proces in burgerlijke en strafzaken in de volgende woorden:

‘Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning, heeft een ieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld.’

Het Verenigd Koninkrijk kon niet inzien dat dit recht was geschonden. Immers, zo voerde de Britse regering aan, er was geen behandeling van de zaak geweest, zodat het onmogelijk was dat die behandeling oneerlijk (*unfair*) kon zijn! Daarom besloot de Britse regering om de zaak te laten beslissen door het Europees Hof zelf, want zij was ervan overtuigd dat het hof de beslissing van de Commissie zou herroepen.

Op 21 februari 1975 kwam de uitspraak van het hof. De zaak Golder werd met afstand de meest aangehaalde zaak uit de jurisprudentie van het EHRM en de uitspraak zorgde voor grote procesrechtelijke veranderingen in de staten die zijn aangesloten bij het verdrag. Nederland zag zich als uitkomst van de zaak Golder bijvoorbeeld gedwongen om van de ene dag op de andere een nieuwe procedure in het leven te roepen voor een groot aantal zaken.

Het argument van de Britse regering was gebaseerd op een letterlijke uitleg van de bewoordingen van artikel 6(1) EVRM. Letterlijk genomen veronderstelt dit artikellid dat er al een procedure aanhangig is. Het kan niet worden toegepast op een geval waarin de procedure nog moet beginnen, zoals in de zaak van Golder. Het hof loste de kwestie op een echt Europese manier op, namelijk door ook te kijken naar de Franse tekst van de bepaling, door terug te vallen op algemene rechtsbeginselen die door alle Europese landen worden gedeeld, en door een beroep te doen op de rede, die mooie menselijke eigenschap waardoor we de rechtsstaat hebben gekregen.

Als naar de Franse tekst wordt gekeken, die dezelfde status heeft als de Engelse tekst, blijkt dat artikel 6(1) EVRM niet alleen het recht omvat op een eerlijke behandeling, maar ook het recht op een behandeling door de rechter zelf. Dit is wat de Franse ontwerpers van dezelfde zin hebben gemaakt:

‘Toute personne a droit à ce que sa cause soit entendue équitablement, publiquement et dans un délai raisonnable, par un tribunal indépendant et impartial, établi par la loi, qui décidera, soit des contestations sur ses droits et obligations de caractère civil, soit du bien-fondé de toute accusation en matière pénale dirigée contre elle.’

Hier lezen we niet alleen dat de behandeling van een zaak door de rechter eerlijk moet zijn, maar ook vinden we er het recht dat een zaak

moet worden behandeld, of – zoals het tegenwoordig wordt gezegd – het recht op toegang tot de rechter.

Het beroep op algemene rechtsbeginselen en de redelijkheid leidde tot hetzelfde resultaat. Het hof overwoog: ‘Het beginsel dat een civiele vordering aan een rechter voorgelegd moet kunnen worden, behoort tot een van de algemeen “erkende” grondbeginselen van het recht. Naar het oordeel van het hof zou het ondenkbaar zijn dat artikel 6(1) tot in detail de procedurele waarborgen voor partijen in een geding zou beschrijven zonder datgene eerst zeker te stellen wat het in feite mogelijk maakt om van dergelijke waarborgen te profiteren, namelijk de toegang tot de rechter. Het eerlijk, openbaar en voortvarend zijn van gerechtelijke procedures is zonder waarde als er geen gerechtelijke procedures zijn.’

Het concept van toegang tot de rechter is nogal abstract, maar het heeft directe gevolgen voor het recht in de praktijk. In de eerste plaats geldt voor vorderingen van civielrechtelijke en strafrechtelijke aard dat het nationale recht moet zorgen voor een gerechtelijke procedure die voldoet aan de eisen van artikel 6 EVRM. Boetes in strafzaken laten opleggen door een officier van justitie mag bijvoorbeeld praktisch en efficiënt zijn, dat neemt niet weg dat iedere burger het recht moet hebben om de beslissing van die officier van justitie te laten toetsen door een onpartijdige en onafhankelijke rechter.

Een ander gevolg van het recht op toegang tot de rechter is, dat rechters voorzichtig moeten zijn met het nemen van beslissingen gebaseerd op processuele regels. Als op een processtuk een voorgeschreven nummer ontbreekt, kan het verleidelijk zijn om alleen om deze reden de vordering niet-ontvankelijk te verklaren. Het Straatsburgse hof verbond aan het recht op toegang tot de rechter echter de consequentie dat een dergelijke beslissing beperkingen zou aanbrengen die het recht op toegang tot de rechter zouden uithollen, aangezien die beslissing geen redelijk doel dient en evenmin in een redelijke verhouding zou staan tot een dergelijk doel. Om kort te gaan, een formalistische benadering wordt excessief wanneer de kern van het recht op toegang tot de rechter daardoor wordt getroffen.

Golders acties hebben het juridische landschap in Europa aanzienlijk veranderd. Het is goed om op te merken dat hetzelfde met zijn persoonlijke leven is gebeurd. Toen hij in 1972 uit de gevangenis kwam, vond hij bij toeval een baantje als klusjesman bij de *Royal Academy of Dramatic Art* in Londen. Dit baantje liet in Golder een ware passie voor het theater en het toneel ontvlammen. Hij werd een burger die zich netjes aan de wet hield en begon zijn eigen theatergezelschap, het *Elephant Theatre*. Als producent, directeur en regisseur verzorgde hij meer dan 300 producties. Hij bleef actief in de toneelwereld totdat hij in 2007, op 83-jarige leeftijd, overleed.

Fokke Fernhout

juridische competenties hebben, waaruit men dan de rechter van de betreffende lidstaat zal kiezen.

De herstructurering van het toezichtorgaan van het verdrag brengt een jarenlang proces tot een einde, en beslecht de twist rond de voor- en nadelen van de fusie van de commissie met het hof. Het nieuwe beschermingssysteem bevestigt het hof in zijn rol en draagt bij tot de zichtbaarheid en de autoriteit ervan in de ogen van de Europese burgers. Maar, betreffende de hoofddoelstelling van het hof – de wens om de efficiëntie in het behandelen van klachten te verhogen – is duidelijk dat het mechanisme van Protocol 11 enerzijds onvoldoende is en anderzijds te laat komt. In samenloop met het invoeren van het nieuwe systeem verdubbelde het ledental van de Raad van Europa, leidend tot een vermenigvuldiging van de werklast, en een daaruit voortvloeiende verhoging van de duurtijd van de processen in verband met nieuwe verzoeken. Op het einde van de jaren 1990 is de gemiddelde duur om een zaak te beslechten ongeveer vijf jaar, waardoor de kritiek ontstaat dat het hof het recht op de behandeling van een zaak binnen een redelijke termijn schendt: eenzelfde schending waarvoor het hof al zoveel lidstaten veroordeelde. Zoals verkondigd door de afdeling Public Relations van het hof, is door de toegenomen werklast ‘90 procent van de uitspraken van het hof sinds 1959 tussen 1998 en 2009 tot stand gekomen’. Amper tien jaar na de hervorming heeft het hof zijn 10.000ste uitspraak gedaan. Terwijl het hof officieel 8.400 zaken behandelde in 1999 en 177 uitspraken deed, werden dat 57.100 zaken en 1.625 uitspraken in 2009. Hoewel deze cijfers de groei in capaciteit en efficiëntie van het hof aantonen, is het overduidelijk dat dit nog steeds niet genoeg is om de nieuwe ontwikkelingen bij te houden. Op 1 januari 2010 werd een ander record gebroken: bijna 120.000 zaken waren toen aanhangig.

De explosieve groei in zaken dwong het hof om op zoek te gaan naar nieuwe methoden van geschilbeslechting. Geconfronteerd met zaken die dikwijls redelijk gelijkaardig waren (en soms zelfs zo gelijkaardig dat men ze beschouwde als ‘clone-cases’), heeft het hof herhaaldelijk geprobeerd om de aandacht te vestigen op de oorsprong van het probleem. In zijn uitspraken heeft het geprobeerd om de ‘systematische problemen’ te identificeren die tot de stijging van het aantal zaken over hetzelfde thema leiden. Het hof identificeerde de ontoereikende compensatie voor bepaalde types van eigendomsverlies in samenhang met ‘het wijdverspreide probleem voortvloeiend uit het slecht functioneren van [nationale] wetgeving, dat grote groepen mensen raakt’ als de oorzaak van de herhaaldelijke mensenrechtenschendingen zowel in de zaak Broniowski (tegen Polen) als in de zaak Scordino (tegen Italië).

Samen met het Comité van Ministers (een orgaan bevoegd voor de naleving van de uitspraken van het hof) zijn de rechters in Straatsburg in toenemende mate structurele en algemene tekortkomingen in het nationale recht en in het gewoonterecht gaan aanwijzen. Het comité en het hof raden aan om effectieve nationale oplossingen te zoeken volgens de ‘national remedies rule’ om te vermijden dat repetitieve zaken voor het hof worden gebracht. Deze procedure wordt de *pilot-judgment procedure* genoemd, aangezien de eerste uitspraak in de zaak tot doel heeft om duidelijke instructies te geven aan de nationale regering over de wijze waarop de functiestoornis ongedaan kan worden gemaakt en hoe een nationaal mechanisme kan worden ontwikkeld om voor de toekomst problemen op te lossen, inclusief problemen met betrekking tot zaken die reeds aanhangig zijn voor het hof. Deze procedure maakt het mogelijk om voor een bepaalde periode zaken te ‘bevrozen’, tot er een beslissing is genomen in de *pilot-judgment procedure*. De bedoeling van de uitspraak in deze procedure is een oplossing te zoeken voor steeds weerkerende problemen op nationaal niveau, omdat dit efficiënter is dan een individuele behandeling in Straatsburg.

Een andere hervorming van het hof, begonnen in 2001, is overgenomen in het 14de Protocol, in werking getreden in februari 2010, na de langverwachte ratificatie door Rusland. Het nieuwe protocol heeft tot doel het onderzoek en de verwerking van de verzoekschriften te optimaliseren. De voornaamste veranderingen in de werking van het hof hebben betrekking op de introductie van een procedure met een alleenzetelende rechter voor de eenvoudigste zaken (bijgestaan door rapporteurs), de vermindering van het aantal rechters in de kamers en voor specifieke onderwerpen, en een bijkomend ontvankelijkheidsvereiste (het bestaan van ‘ernstig nadeel’ voor de verzoeker).

In de meeste zaken kan het hof opteren om in één keer te beslissen over zowel de ontvankelijkheid als de gegrondheid van het verzoek. Een verdere verandering, ingeleid door het nieuwe Protocol, is de verhoging van de ambtstermijn voor de rechters van een hernieuwbare 6-jarige termijn tot een niet-hernieuwbare negenjarige termijn.

Het is duidelijk dat dit alles kortetermijnmaatregelen betreft die de situatie kunnen verlichten; zij kunnen echter geen blijvende oplossing bieden. Nieuwe hervormingen liggen daarom al in het verschiet. In 2006 werd als een eerste stap naar verdere hervormingen een rapport van de Groep van Wijzen aan het Comité van Ministers voorgelegd.

In februari 2010 organiseerde Zwitserland in Interlaken een conferentie over de toekomst van het Europees Hof voor de

Rechten van de Mens, waarbij een toekomstplan voor verdere ontwikkeling werd geschetst. Een aantal mogelijke maatregelen lag op tafel. Het indienen van herhaalde verzoeken bij het hof toont duidelijk aan dat het subsidiariteitsbeginsel niet functioneert, en dat de bescherming van mensenrechten beter moet worden verdeeld tussen de nationale autoriteiten en het hof. Bovendien had de discussie tijdens de conferentie ook betrekking op verscheidene methoden om de verzoeken te filteren en de mogelijkheid om de besluitvorming in bepaalde gevallen te delegeren aan juridisch secretarissen (*referendarissen*). Daar veel zaken het resultaat zijn van een onvolledige toepassing van de rechtspraak van het hof, zouden sommige hervormingen kunnen evolueren in de richting van een verhoging van efficiëntie en transparantie in de handhaving van de uitspraken van het hof, wat binnen de bevoegdheid van het Comité van Ministers valt.

In elk geval is het zo goed als zeker dat het verdrag moet worden herzien (onder andere door het vereenvoudigen van de procedure waarmee het hof zijn organisatorische regels kan wijzigen of door het hof meer autonomie te verlenen bij het veranderen van zijn werkwijze door middel van interne regels). Er wordt verwacht dat er over de veranderingen in organisatie en procedure voor het hof op zijn minst tegen 2019, op de zestigste verjaardag van het hof, een akkoord zal worden bereikt. De nieuwe procedure voor de alleenzettelende rechter heeft echter inmiddels zijn effect reeds gehad op het aantal zaken voor het hof. Op het einde van 2012 waren er 128.000 zaken aanhangig, een daling van 16 procent vergeleken met het aantal zaken op het einde van 2011. Dit was de eerste keer sinds de oprichting van het nieuwe hof in 1998 dat het aantal zaken dat op het einde van het jaar aanhangig was, lager was dan het aantal zaken in het voorafgaande jaar.

Het is de taak van het Comité van Ministers van de Raad van Europa om erop toe te zien dat een regering die in het ongelijk is gesteld zich voegt naar de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Als waarborger van democratie en de rechtsstaat, heeft het hof bijgedragen aan de vrede en stabiliteit in een belangrijk deel van de wereld. De uitspraken van het hof hebben geholpen de democratie te versterken, vooral in landen waar voormalige autoritaire regimes de weg hebben vrijgemaakt voor zulk een democratie. De rechtspraak van het hof is een belangrijk element geweest in de creatie van standaarden in landen met een overgangsregime. Deze rechtspraak speelt een belangrijke sociale en politieke rol: de jurisprudentie van het hof wordt van dichtbij bestudeerd als men nieuw nationaal recht voorbereidt, of als men de grondwettigheid van nationale of

regionale wetten toetst. Als een proactieve instelling doet het hof ook mee met initiatieven om mensen ter plaatse op te leiden in het vertalen en bestuderen van het recht en de gebruiken van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Soms verwelkomt het hof ook hoge politieke en juridische ambtenaren van de verschillende Europese staten.

Steeds strevend naar modernisatie en verbetering, garandeert het hof zowel continuïteit als verandering in de interpretatie van het verdrag, dat met het oog op de noden van de moderne samenleving wordt opgevat als een 'levend document'.

Luchtfoto van het gebouw van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, waar het hof sinds 1995 zetelt. Het gebouw staat op de oevers van de rivier de Ill, een zijrivier van de Rijn, die de grens vormt tussen Duitsland en Frankrijk.